נעלמה הלכה ממנו. *אמרו לו מה לעשות לעם ולא הביאו סכיניהם אמר להן הלכה זו שמעתי ושכחתי אלא הניחו לישראל אם אינן נביאים בני נביאים הן. מיד [א] כל מי שהיה פסחו טלה היה תוחבה בגיזתו גדי היה קושרה בין קרניו נמצאו פסחיהן מביאין סכיניהם עמהן כיון שראה את המעשה נזכר את הלכה אמר כך שמעתי משמעיה ואבטליון. ר' זעירה בשם ר"א כל תורה שאין לה בית אב אינו תורה. תמן *תנינן [ב] רכב עליה נשען עליה נתלה בזנבה עבר בה את הנהר קיפל עליה את המוסירה נתן טליתו עליה פסולה. אבל קושרה במוסירה עשה לה סנדל בשביל שלא תחליק פרש טליתו עליה מפני הזבובין כשרה. זה הכלל כל שהוא לצרכה כשרה לצורך אחר פסולה. הדא ילפה מן ההיא וההיא ילפה מן הדא הדא מן ההיא שאם תלה בה סכין לשוחטה כשרה וההיא ילפה מן הדא שכל עבודה שהיא לשם קדשים אינה עבודה. ויתיר להן ע"י חולה אלא כר' אימי. ואפילו תימר כר' סימון כשם שנעלמה זו נעלמה זו. א"ר אבון והלא א"א לשני שביעית שיחול י"ד להיות בשבת. ולמה נתעלמה הלכה מהן כדי ליתן גדולה להלל. א"ר מנא אנא שמעית מר' יודן ומן כל רבנין מפני מה נוהגין ב"ד שלמטן בכבוד שלא ירבו המחלוקת בישראל. *שלשה הניחו כתרן בעה"ז וירשו חיי העה"ב ואילו הן יונתן בן שאול ואלעזר בן עזריה וזקני בתירה. יונתן בן שאול אמר רבי לא אפילו נשיא מאחורי הקוריין יודעות היו שדוד עתיד למלוך. אלעזר בן עזריה תניין הוה לית לך כהדא דזקני בתירה דשרין גרמון מן נשיאות ומניני נשיא. רבנין דקיסרין אמרין אף רבי חנינה דציפורין לרבי מנא. אמר רבי יושוע בן קבסיו "*כל ימי הייתי בורח מן השרר' עכשיו שנכנסתי כל מי שהוא בא ומוציאני בקומקום הזה אני יורד לו. מה הקומקו' הזה כווה ומפציעו מפחם בו כך אני יורד לו. אמר רבי יוסי בי רבי בון ח'ו דהוה בעי לה אלא דהיה אמר מאן יימר לי דחורן מקדש שם שמיא דכוותי. על ג' דברים עלה הלל מבבל. °טהור הוא *יכול יפטר וילך לו תלמוד לומר וטהרו הכהן. אי וטהרו הכהן [ג] יכול אם אמר הכהן על טמא טהור יהא טהור ת"ל

תורה אור

ויקרא יג

עין משפט נר מצוה

ב

א מיי' פ"א מק"פ הל' יט

ג

ב מיי' פ"א מפ"א הלכה ז

ד

ג מיי' פ"ט מטומ"ת צרעת הלכה ג

פני משה

הלכה זו שמייתי ושכחתי וכו'. מכאן עד כדי ליתן גדולה להלל כתוב לעיל פרק רבי אליעזר דמילה בהלכה א' ושם פירשתי: בבית דין שלמטן בכבוד. בבית דין של הנשיא: שלא ירבו המחלוקת בישראל. שזה יאמר כך וזה כך ולפיכך חולקין ג"כ כבוד לכל בית דין ובית דין בישראל מפני המחלוקת: יונתן בן שאול. לדוד. ואלעזר בן עזריה. לר' גמליאל לאחר שחזרו ומינו אותו ורבי אליעזר בן עזריה עבר מנשיאותו: יונתן בן שאול אמר ר' אילא אפי' נשים וכו'. כלומר אינן שוין הן מאי דחשיב להני כולהו שיונתן בן שאול כיודע בעצמו היה שהגדולה היא לדוד מה' שאפי' הנשים היושבות מאחרי הדליעים ללקטן יודעות היו שעתיד דוד למלוך. וכן ראב"ע לא מחל על כבודו מכל וכל אלא תניין הוה השני אחר ר"ג שכך אמרו ר"ג ידרוש וכו' ואח"כ ר"א בן עזריה: לית לך. שהניחו כתרון מכל וכל אלא כהדא דזקני בתירא שהניחו והורידו עצמן מהנשיאות ומינוהו נשיא להלל: אף ר' חנינה דציפורין לר' מנא. שהיה ר"ח ראש ישיבה בציפורי ומחל על כבודו ומינוהו לר' מנא: כקומקום הזה. שהוא רותח ומפליע ומפחם למי שנוגע בו: כך אני יורד לו. וכלומר בכל מיני תחבולות אני עומד כנגדו: חס ושלום דהוה בעי לה ר' יהושע בן קבסיו. מפני הכבוד והגדולה אלא שכך היה רגיל לומר מאן יימר לי שאיש אחר יותר ראוי לכך ויקדש שם שמים כמוני לפי שהנסיון בגדולה הרבה הוא. וכמו שבעו"ה מצוי הוא בדורות הללו כשעולין לגדולה מחללין שם שמים בסתר ובגלוי: על ג' דברים עלה הלל מבבל. כלומר שלשה דברים הללו היה בידו מבבל ועלה לא"י לדרוש להם. לפי שבארץ ישראל כן נוהגין אלא שע"י מעשה אירע לו זה ג"כ שדרש בדהיית שבת לפסח מפי שמעיה ואבטליון: טהור הוא וטהרו הכהן. כתיב גבי נגע הנתק ודריש דאי הוה כתיב טהור הוא לחוד יכול יפטר ממנו הכהן וילך לו והוא טהור תלמוד לומר וטהרו הכהן עד שיטהרנו הכהן ויאמר טהור ואי הוה כתיב וטהרו הכהן לחוד יכול מכיון דבאמירת הכהן תליא מילתא אפי' אם אמר על טמא טהור יהא טהור מגזירת הכתוב ת"ל

קרבן העדה

נעלמה הלכה ממנו. שהיו דברים של יוהרא וכל המתיהר חכמתו מסתלקת ממנו ונעלם ממנו דין הבאת סכין: שלא הביאו סכיניהם. מערב שבת לעזרה אם מותרים להניחן על הצאן כהוא מחמר כלאחר יד שאין דרך הצאן לשאת משא ושרי מדאורייתא ואינו אלא שבות ובמקום מצוה כגון כאן דמצו' שחיטת פסח לא גזרו או דלמא העמידו דבריה' במקום כרת: בני נביאים הן. וידעו איך לעשות: גדי. שאם פסחו גדי שאין לו צמר הי' קושר סכינו בין קרניו של הגדי: נזכר הלכה. שכך שמע מרבותיו שמותר לעשות כן: שאין לה בית אב. כלומר שלא קיבלה מרבותיו אינה תורה ואין לסמוך עליה לכן אמר שכך קיבלה מרבותיו א"נ כל תורה שאין לה ענין ודוגמא ממקום אחר אע"פ שהוא הל"מ קרוב להשתכח ולהכי אע"פ שהיה הדבר קבלה ביד הלל אפ"ה היה דורש היקש וגזירה שוה והראשון נ"ל: תמן תנינן. בפרה פ"ב: רכב עליה. על הפרה: עבר בה נהר. אחז בזנבה ונסתייע בה כשעבר את הנהר: קיפל עליה את המוסרה. החבל שקושר אותה בו קפלו ונתנו על גופה: נתן טליתו עליה פסולה. שנאמר בפרה אשר לא עלה עליה עול ונא' בעגלה ערופה אשר לא עובד בה אשר לא משכה בעול מה עול האמור בעגלה עשה שאר עבודה פסולה כעול אף עול האמור בפרה עשה שאר עבודה פסולה כעול אבל לצרכה כשרה דלא הוי דומיא דעול: הדא ילפי וכו'. כלומר פרה ילפינן מפסח ופסח מפרה: הדא ילפי מהאי. פרה ילפי מפסח שאם תלה בפרה סכין לשחוט בה כשרה ולא מיקרי עול דהו"ל לצרכה: ההיא. פסח ילפינן מפרה שכל עבודה שהיא לשם קדשים כמו פרש טליתו עליה דלא מיקרי עול בפרה ה"ה דלא מיקרי עבודה בקדשים: ופריך ויתיר להן ע"י חולה. היה לו לב"ה להתיר להן להביא הסכינים ע"י חולה דהיינו שורות בני אדם: אלא כרבי אימי. דאמר בפרק רבי אליעזר דמילה דאסור להביא ע"י חולה: אפילו תימר כרבי סימון. דמותר לעשות חולה אפילו לדעת והא דלא התיר להן הלל שאף דין זה שמותר לעשות חולה נעלם מהלל כשם שנעלם ממנו שמותר לתחוב בצמר ובין קרניו: ה"ג והלא אי אפשר לשני שבועות שלא חל ארבעה עשר להיות בשבת. וה"פ והלא אי אפשר לב' שמיטות שהן י"ד שנה שלא יחול בהן ערב פסח בשבת וכיון שזמן קצר הוא אין נעלם ונשכח מכל ישראל דין זה דפסח דוחה שבת: ומפני כדי ליתן גדולה להלל. שיודע מה שלא ידעו כלם ויהיה נשיא בישראל: מפני מה נוהגין בית דין שלמטן כבוד. כלומר מפני מה נוהגין הגדולים כבוד בבית דין שלמטן מהן: שלא ירבו מחלוקת בישראל. שכל אי יאמר אני גדול מב"ד פלוני נמצא בטל כבוד התורה והמחלוקת מתרבה: יונתן בן שאול. שהיה גדול שבאחיו ולו משפט המלוכה ואמר לדוד אתה תמלוך ואנכי אהיה לך למשנה: ואלעזר בן עזריה. שלאחר שמינוהו לנשיא במקום רבן גמליאל חזר ונסתלק והחזירו לר"ג: וזקני בתירה. שנתנו נשיאתן להלל: אפילו נשיא וכו'. דברי יונתן לא היו חידוש כל כך שאפילו הנשים היושבות אחורי האריגה ידעו שדוד ימלוך על ישראל: אלעזר בן עזריה. כמי איש חידוש כל כך: תניין הוה. תנאי היה בדבר בתחלת הקבלה אימתי שירצה יחזירוהו לר"ג א"כ הוא היה השני שלא העבירו מכל וכל אלא ר"ג שתי שבתות ור"א ב"ע שבת שלישי א"כ תנאים היה שיחזור לנשיאות לאחר מיתת ר"ג: לית לך. חידוש וענותן כענותן בני בתירה שהתירו עצמן מן הנשיאות ומינוהו להלל לנשיא: אף ר"ח דציפורין. שנתן שררותיה לרבי מנא שהיה גדול ממנו והיה עני: בקומקום הזה. הוא סיר נחושת שמחממין בו המים על האש: אני יורד אותו. כלומר רודף אותו: מה הקומקום הזה כשהוא טפל על האדם נכוה בו בחמין שבתוכו ומפליטו פלעים מכובד הקומקום והוא משחירו משחרורית הפחם שנדבק בהקומקום: כך אני יורד לו. בכל מיני רדיפות: חס ושלום. שהוא רוצה בהשררות לשם התפארות לכך הוא רודפו אלא לשם שמים שאמר מאן יימר שאיש אחר שיבא במקומו יקדש שם שמים כמותו: על ג' דברים עלה הלל מבבל. כלומר שלשה שאלות היה לו לשאול משמעיה ואבטליון: טהור הוא. בנגע הנתק כתיב נרפא הנתק טהור הוא וטהרו הכהן: יכול יפטר וילך לו. כשיראה שהנגע טהור לא יאמר כלום אלא ילך לו: ת"ל וטהרו הכהן. שצריך שיאמר הכהן טהור אתה: אי וטהרו הכהן. אילו לא כתיב אלא וטהרו הכהן הייתי אומר אפי' אומר הכהן על טמא טהור יהא טהור.

ת"ל

מסורת הש"ס

שבת פי"ט ס"א

פרה פ"ב מ"ג

פי' כ"ע פ"ט פ"א

מנחות קט פ"ב

ת"כ תזריע פ"ג

גליון הש"ס

עי' תוספת פסחים סו ע"ב ד"ה וכא:

עי' בשו"ת הגכ"ן ח"א סי' קט:

ציון ירושלים

*כל ימי הייתי בורח מן השררה. פי' תוס' מנחות קט פ"ב שהביאו בשם ר"ת שבנים כמפי [illegible] ומהתימה שלא הביאו מכאן והגאון מוהר"י פיק ליין אבות דר"ן פ"י ולא זכר מכאן:

שנויי נוסחאות (שו"י) הלכה נד"ו ההלכה. (שו"ח) ר"א נד"ו רבי אלעזר. (שו"ס) אינו נד"ו אינה.